

Ngo's: Europese Commissie speelt vals bij nieuw 'ISDS'

By **Stephane Alonso**, www.nrc.nl

november 20ste, 2017

Een groep maatschappelijke organisaties beschuldigt de Europese Commissie van vals spel bij het hervormen van Europese handelsverdragen. Steen des aanstoots is een eerder dit jaar door de Commissie gehouden 'publieke consultatie', waarbij ongelegen meningen doelbewust zouden zijn weggemoffeld, aldus Friends of the Earth Europe, waarvan Milieudefensie de Nederlandse tak is.

Centraal in de consultatie stond een nieuw internationaal arbitragehof, waar bedrijven en investeerders die schade lijden door overheidsbeslissingen straks verhaal kunnen halen. De vorige versie van dit mechanisme, bekend als ISDS (Investor-State Dispute Settlement), is zeer omstreden omdat democratische controle op zulke arbitragezaken in de praktijk nauwelijks mogelijk bleek en het vooruitzicht van miljardenclaims beleidsmakers zou afremmen. Eind 2016 strandde CETA, het EU-handelsverdrag met Canada, hier bijna op.

CETA dreigde niet door te gaan, omdat Wallonië dwarslag. Na toezeggingen over onder meer landbouw gingen de Walen uiteindelijk akkoord. Lees ook: EU opgelucht én geschokt na fiat Walen

Met een nieuw, voor publiek toegankelijke multilaterale investeringshof (MIC) en de benoeming van onafhankelijke rechters denkt de Commissie de bezwaren te kunnen ondervangen. In het voorjaar werd dit in een consultatie voorgelegd aan ngo's, experts, burgers, bedrijven en andere belanghebbenden. In september concludeerde de Commissie dat er „algemene brede steun” is voor het nieuwe mechanisme en dat ook „de non-profit sector het in grote lijnen ondersteunt”.

'Verkeerde voorstelling van zaken'

Samen met twee andere organisaties besloot Friends of the Earth de door de Commissie vrijgegeven resultaten te turven en dat leverde „een heel ander beeld” op. Minder dan 10 procent van de respondenten bleek het idee van een Hof volledig te steunen. Bijna de helft gaf aan het helemaal geen goed idee te vinden. Bij de non-profit organisaties was dit beeld nog duidelijker: 58 procent sprak zich uit tegen, en 4 procent vóór.

Tweede Kamerlid Isabelle Diks (GroenLinks) schrikt van die cijfers. „Het is ontzettend aanmatigend hoe de Commissie de kritiek van ngo's niet alleen maar wegwuift, maar zelfs lijkt weg te moffelen.” Ze gaat minister Kaag, die onder meer over handel gaat, woensdag om opheldering vragen.

In een reactie zegt de Commissie dat zij zich sterk maakt voor „transparant beleid” in dit dossier, maar dat de conclusies van de ngo's gebaseerd zijn op „een misleidende en verkeerde voorstelling van zaken van wat een publieke consultatie is, om een vooraf bepaalde politieke positie te rechtvaardigen”.

Volgens de Commissie is zo'n consultatie „van onschatbare waarde” bij het maken van beleid, maar is het „geen referendum waarin je ja of nee kunt stemmen of een populariteit-wedstrijd”.

Reguliere rechtsgang

„Als je draagvlak wilt creëren, is deze communicatievariant zacht gezegd niet heel strategisch”, zegt Kamerlid Diks. „Mensen die met kritiek komen afdoen met de opmerking dat ze het nog niet helemaal begrijpen, kan gewoon niet.” Friends of the Earth zegt desgevraagd dat de Commissie er zelf een wedstrijd van heeft gemaakt, door brede steun te claimen.

Volgens de Commissie zijn de voorgestelde hervormingen een grote verbetering ten opzichte van „het oude ISDS-systeem en zijn gebrek aan onafhankelijkheid, transparantie en voorspelbaarheid” en wordt het initiatief gesteund door het Europees Parlement en de EU-lidstaten.

Volgens Diks is een apart arbitragemechanisme niet nodig, al helemaal niet in handelsverdragen tussen „keurige landen” die over een functionerende rechtsstaat beschikken, zoals nu met Canada. Ze vindt dat bedrijven gedwongen zouden moeten worden om eerst de reguliere rechtsgang helemaal te doorlopen en vindt, mocht er toch een Hof komen, dat burgers daar ook toegang toe zouden moeten krijgen als klagende partij.

Rond handelsverdragen als TTIP en CETA ontstond veel ophef. Maar er wordt over veel meer verdragen onderhandeld en die zijn niet wezenlijk anders. Lees ook: Vergeten handelsverdragen